

Valeriu RUSU

O „FĂCĂTURĂ”
LAMENTABILĂ

Publicarea **Dicționarului moldovenesc-românesc** (Firma editorial-poligrafică „Tipografia Centrală”, Chișinău 2003), „elaborat” de către Vasile Stati, doctor habilitat în istorie (la Moscova), fost colaborator al sectorului de dialectologie al Institutului de Limbă și Literatură al Academiei de Științe a Moldovei, nu este o surpriză, ținând seama de tot ce a scris și a făcut respectivul autor pînă în prezent (inclusiv articolul „Chișinău, oraș românesc?”, preluat de *Timpul* la 30 mai 2003; care nu este altceva decît o listă de injurii și basne anti-românești și/sau pamflete contra unor personalități de seamă ale istoriei și ale culturii noastre naționale).

Dicționarul moldovenesc-românesc se înscrie ca o înscenare politică (pusă în slujba tendințelor și forțelor anti-românești actuale din Republica Moldova, dacă nu și dictată de acestea, mergînd pînă la **anexarea, prin limbă (prin limba moldovenească!) a unei bune părți din teritoriul României de astăzi – limba moldovenească acoperă, pe harta de pe copertă, tot nordul României, pînă la Cluj-Napoca!**

Harta și toate concluziile pe care autorul dicționarului le „țese”, le „încropește” pe acest fundal este, pentru ochiul unui dialectolog, o mistificare „științifică”: harta clasică elaborată de Emil Petrovici cu schițarea ariilor celor cinci subdialecte românești (de tip muntean, bănățean, crișan, maramureșean și moldovean) este „dreasă” de Vasile Stati, cu bidineaua anxionismului, mîzgîlind peste **aria subdialectului**

(românesc!) **moldovenesc** inscripția **limba moldovenească** (limba de stat a Republicii Moldova, după V. Stati, dar care ocupă mai mult de un sfert din teritoriul altui stat, România!).

Să subliniem și faptul că pe această hartă sînt marcate orașele Buzău, Galați..., dar nu și orașul Iași, capitala Moldovei istorice, evident, pentru ca în aria limbii moldovenești să nu rămînă decît un singur oraș-capitală, Chișinău.

În același sens Vasile Stati „interpretază”, după pofta tendințelor sale anxioniste anti-românești, texte (trunchiate, scoase din contextul lor general) din Nicolae Iorga, George Călinescu, Alexandru Rosetti etc.

O blasfemie și punctum! **Dicționarul** domnului Stati este, în același timp, o „eroare” științifică („eroare” voită!). Într-un **Dicționar bilingv** (cum îl decretează autorul „făcăturii” în cauză) se dă, după normele lexicografice în uzanță, termenul din limba „de plecare” (limba moldovenească) și apoi termenul corespunzător din limba „de sosire” (limba română).

Or, ce face Vasile Stati? Pentru a mări considerabil (și în baza aceluși tertip tehnic) numărul particularităților lexicale ale limbii sale moldovenești, **dă pentru sute și sute de cuvinte moldovenești explicații în limba română...** evitînd (ascunzînd astfel) să dea echivalentul (termenul) românesc care nu poate fi decît același cuvînt în bună limbă românească, ex.: **baba oarba** – *joc de copii...* ca să nu dea termenul românesc (același!) **baba oarba**; **baba Dochia** – *ființă mitică ce provoacă nestatornicia vremii...* ca să nu dea termenul (același!) românesc **baba Dochia**; **baci** – *cioban, șef de stîină...* ca să nu dea același termen românesc: **baci!** etc.

Și să mai ai, apoi, tupeul, să-i acuzi pe lingviștii români care, pasă-mite, „ignoră” cu **înfumurare romească** vocabularul limbii moldovenești! Adăugați, la aceasta, măsluirea lexi-

Bărci pescărești, 1955

cografică de care numai un năimit ca V. Stati putea s-o „comită”: „Român. 1. Rom (originar din Valahia). 2. Spec. Nume ce-și dau românii din Valahia; valah” și veți înțelege unde bate „logica” sa, îmbrăcată în veninul antiromânesc.

Domnul Vasile Stati se joacă „în boghi”: **limba norodului ar fi, după el, limba moldovenească, „iar, în forma ei literară, este comună și românilor”!**

Cînd afirmă că **Miorița** este „întîiul monument-mărturie al inepuizabilei posibilități de exprimare a limbii moldovenești”, doctul V. Stati are în vedere, evident, **numai varianta Vasile Alecsandri** (culeasă de Alecu Russo de la Soveja – Vrancea) și dă la o parte (sau se face că ignoră) cele peste **o mie de variante** publicate de Adrian Fochi, înregistrate, **în cele mai diferite stiluri literare, de pe întregul spațiu românesc.**

Încă o nedumerire: ce este acest „Cuvînt înainte” semnat de

Colegiul redacțional? (Al cărei instituții, cine se ascunde în dosul acestei formule „colegiale”?) Nici la Caracal nu s-a văzut așa ceva!

Și apoi, domnule Stati: frazele pe care le „comiteți”, termenii jignitori, adesea obsceni, pe care îi folosiți la tot pasul atestă faptul că, în ciuda titlurilor pe care le ațișăți, vă lipsesc cei șapte ani de acasă...

Nu vă voi onora, în final, cu epitete, etichete, care mai de care mai critice, mai șugubețe cu care sînteți „împodobit” astăzi, într-o unitate deplină românească, de oamenii de bună-credință din dreapta și din stînga Prutului, deopotrivă.

Ci așa cum sînteți, **viu-zdrahon** (cuvîntul **zdrahon** nu vi-l traduc, căci este inclus în dicționarul dumneavoastră!), vă trimit acolo unde vă e locul (pe care, desigur, vi l-ați cocoșit): Pașol na turbinca...! Și basta!

Vălenii de Munte,
12 august 2003